DOI: [10.32702/2307-2156-2020.7.3](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.7.3)

УДК 336.71:330:131.7

*В. В. Коваленко,
д. е. н., професор, професор кафедри банківської справи,
Одеський національний економічний університет, Одеса
ORCID ID: 0000-0003-2783-186X*

РЕГУЛЮВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*V. Kovalenko,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Banking,
Odessa National Economic University, Odessa*

LIQUIDITY REGULATION OF BANKS OF UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS

В статті досліджено сучасні особливості регулювання ліквідності банків України. Доведено, що державне регулювання ліквідності банків слід розглядати на мікро- та макрорівнях та в комплексі. Визначено особливості регулювання банківської ліквідності на мікрорівні. Проаналізовано ступінь виконання банками економічних нормативів ліквідності. Обґрунтовано систему додаткових коефіцієнтів для оцінювання рівня ліквідності банків. Ідентифіковано головну мету регулювання ліквідності банківської системи на макрорівні. Визначено та проаналізовано операції Національного банку України з регулювання ліквідності банків України. Досліджено динаміку процентних ставок за операціями рефінансування, а саме: облікова ставка, операції РЕПО, кредити овернайт, позички за проведеними тендерами, стабілізаційний кредит, інші механізми. Запропоновано основні завдання, які повинен виконувати Національний банк України для регулювання ліквідності банків на постійній основі.

The article examines the modern features of liquidity regulation of Ukrainian banks. It is proved that the state regulation of banks' liquidity should be considered at the micro and macro levels and in the complex. Peculiarities of bank liquidity regulation at the micro level are determined. Liquidity regulation at the micro level is based on monitoring the implementation of economic standards (short-term liquidity ratio, liquidity coverage ratio, net stable financing ratio). The system of additional coefficients for estimating the level of liquidity of banks is substantiated. These include the ratio of liquid to working assets, the ratio of resource liquidity of liabilities, the ratio of liquidity of loans and deposits (to determine unbalanced liquidity), the ratio of general liquidity of liabilities. It has been identified the main purpose of liquidity regulation of the banking system at the macro level. The main purpose of regulating the liquidity is to maintain the required level of liquidity to ensure the stable functioning of the banking system. The operations of the National Bank of Ukraine on liquidity regulation of Ukrainian banks are identified and analyzed. It is proved that the mobilization of excess liquidity of banks is carried out using refinancing operations. The article examines the dynamics of interest rates on refinancing operations, namely: discount rate, repo transactions, overnight loans, loans on tenders, stabilization credit, and other mechanisms. To support the liquidity of banks, the NBU is a mandatory reserve requirement for banks to form

required reserves. Decreased reserve requirements increase banks' ability to lend to their customers. The article identifies the main tasks that the NBU must perform to regulate bank liquidity. The main tasks include: control of the correctness of the definition and adequate policy to maintain liquidity; identify promptly negative changes in the liquid position of banks; set limits and parameters of ratios that analyze liquidity; develop methodological recommendations and regulations on the organization of the liquidity management process of banks; define clear criteria that banks must meet in order to obtain refinancing loans to maintain their liquidity; maintain money market liquidity.

Ключові слова: банки; ліквідність; ризик ліквідності; нормативи; регулювання; рефінансування.

Key words: banks; liquidity; liquidity risk; standards; regulation; refinancing.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток діяльності банків України пов'язаний зі змінами підходів до управління ризиками, які у більшій мірі знаходяться під впливом регуляторів. В умовах глобальної фінансової нестабільності основна увага приділяється таким аспектам, як вимоги до політики винагороди з урахуванням ризиків; встановлення в банках схильності до ризиків у бізнесі; розроблення ефективного механізму управління ними; оцінка й формування капіталу, необхідного для адекватного покриття ризиків [1, с. 72]. Відповідно до вище зазначеного набуває актуальності удосконалення методів та інструментів регулювання ліквідності банків. Ступінь розробленості проблематики перш за все зумовлюється необхідністю адаптації вітчизняної банківської системи до міжнародних вимог Базельського комітету з банківського нагляду, які висвітлені у відповідних його документах. Крім того, Національний банк України з метою ефективного управління ризиком ліквідності банків, прийняв численні нормативні акти, основними серед яких є: Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України, затверджена постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 року [2], Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, затверджене постановою Правління НБУ № 615 від 17.09.2015 року [3] та Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затверджене постановою Правління Національного банку України № 64 від 11.07.2018 р. [4]. Упровадження банками України Базельських стандартів щодо оцінки ліквідності обумовлено необхідністю імплементації норм Європейського Союзу у практичну діяльність, що сприятиме визначенню реального ризику ліквідності та дасть змогу інвесторам ефективніше і зрозуміліше проаналізувати діяльність банку. Тому, на сьогодні, актуальним питанням є вибір методів та інструментів регулювання ліквідності банків України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різноманітних аспектів регулювання ліквідності банків становить значний теоретичний та практичний інтерес. Зокрема, сучасний стан та проблеми регулювання ліквідності банків України досліджувалися у наукових працях Жерлецької Л. [5], Еркес О. [6], Грудзевич У. [7], Костюченка Т. [8], Христофорової О. [9], Швець Н. [10], Серпеніної Ю. [11] Шануючи доробок вітчизняних учених у проблематиці регулювання ліквідності банків, зауважимо, що важливим є управління та регулювання ризиками ліквідності в цілому, тобто ризиком незбалансованої ліквідності. Саме тому питання вибору методів та інструментів регулювання ліквідності банків потребують поглибленого аналізу та продовження системного опрацювання.

Мета статті – аналіз стану рівня ліквідності банків України та теоретико-методичне обґрунтування вибору методів та інструментів регулювання їх ліквідності.

Основні результати дослідження. Відповідно до принципів ефективного банківського нагляду, розроблених Базельським комітетом, органи нагляду повинні бути переконані в наявності у банків стратегії управління ліквідністю, яка враховує профіль ризиків установи, на ряду з пруденційними принципами і процесами для визначення, вимірювання, моніторингу і контролю ризику ліквідності, а також для управління ліквідністю на щоденній основі.

Так, державне регулювання ліквідності банків слід розглядати на мікро- та макрорівнях та в комплексі (рис. 1).

На мікрорівні регулювання банківської ліквідності НБУ здійснює на підставі встановлення економічних нормативів для всіх банківських установ. З метою контролю за ліквідністю банківських установ НБУ встановлює такі нормативи ліквідності:

– Норматив короткострокової ліквідності (Н6) – цей норматив установлює мінімально необхідний обсяг активів для забезпечення виконання своїх зобов'язань протягом одного року. Нормативне значення Н6 має бути не менше ніж 60 відсотків [2].

– Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) – норматив ліквідності, який установлює мінімально необхідний рівень ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 календарних днів з урахуванням стрес-сценарію. Нормативне значення LCR складає 100 % [2].

– Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) – норматив ліквідності, який установлює мінімально необхідний рівень стабільного фінансування, достатній для забезпечення фінансування діяльності банку на горизонті один рік. Банк розраховує зазначений коефіцієнт відповідно до «Методики розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR)» [2; 12].

Рис. 1. Регулювання банківської ліквідності Національним банком України

Джерело: систематизовано автором за матеріалами [3; 11, с. 110]

Костюченко Т., визначає процес регулювання ліквідності банків на трьох рівнях, а саме: ліквідність банківської системи, ліквідність банку (ліквідність балансу банку), ліквідність активів та пасивів банку [8, с. 88].

Відповідно до введених нових нормативів ліквідності у банках України, то вони передбачені «Базелем III», а саме:

– Liquidity coverage ratio (LCR) = ліквідні активи/відплив коштів за 30 днів у кризу > 100%. Тобто обсягу ліквідних активів повинно вистачити на випадок відпливу коштів впродовж 30 днів;

– Net stable funding ratio (NSFR) = стабільні пасиви/активи, які потребують стабільних пасивів > 100%. Фактично всі довгострокові активи повинні бути забезпечені достатнім обсягом стабільних пасивів [7, с. 58].

Якщо розглядати виконання банками України нормативу Н6, то слід відмітити, що за аналізований період він повністю дотримується (рис. 2).

* - 2020 рік станом на 01.07.2020

Рис. 2. Динаміка нормативу короткострокової ліквідності (Н6) за період 2015-2020* рр., %

Джерело: складено автором за матеріалами [13]

Виконання коефіцієнту покриття ліквідністю, було проведено на групі системно важливих банків. Проведений аналіз засвідчив, що усі банки перевищують встановлене нормативне значення у декілька разів (табл. 1).

Таблиця 1.

Виконання системно важливим банками України коефіцієнту покриття ліквідністю (LCR), %

Банки	Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (не менше 100 %)		Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (не менше 100 %)	
	01.07.2019	01.07.2020	01.07.2019	01.07.2020
АТ «Укрексімбанк»	401,13	447,34	248,15	571,92
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	156,06	355,55	198,51	422,23
АТ «ТаскомБанк»	123,46	176,98	149,72	129,19
АТ «Кредобанк»	111,88	127,72	99,45	109,68
Акціонерний банк «Південний»	150,60	166,49	241,15	263,60
АТ «ПУМБ»	187,10	228,97	275,73	227,54
АТ «УкрсибБанк»	360,41	432,25	382,82	327,99
АБ «Укргазбанк»	209,39	246,43	194,42	171,96
АТ «ОТП Банк»	163,90	222,32	205,03	247,24
АТ «Ошадбанк»	298,08	319,64	167,46	234,01
АТ КБ «ПриватБанк»	200,73	199,57	225,00	229,27
АТ «А – Банк»	329,61	890,61	361,29	671,89
АТ «Універсал Банк»	275,63	341,34	430,80	457,67
АТ «Альфа-Банк»	329,61	391,67	361,29	719,61

Джерело: складено автором за матеріалами [13]

Додатково для оцінювання ліквідності банку доцільно використовувати допоміжні показники (табл. 2).

Таблиця 2.

Алгоритм розрахунку та економічний зміст показників, що характеризують ліквідність балансу банку

№ пор	Показник	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст	Рекомендоване значення
1.	Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	$K_{\text{вва}} = \frac{A_{\text{ва}}}{A_{\text{р}}} \times 100\%$ де $A_{\text{ва}}$ - високоліквідні активи; $A_{\text{р}}$ - робочі активи	Характеризує питому вагу високоліквідних активів ($A_{\text{вл}}$) у робочих активах ($A_{\text{р}}$)	$\geq 20 \%$
2.	Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	$K_{\text{рл}} = \frac{A_{\text{д}}}{Z_{\text{заг}}} \times 100\%$ де $A_{\text{д}}$ - дохідні активи; $Z_{\text{заг}}$ - робочі активи	Характеризує забезпечення дохідними активами банку ($A_{\text{д}}$) його загальних зобов'язань ($Z_{\text{заг}}$) і сповіщає про часткове погашення зобов'язань банку поверненнями дохідних активів	$\leq 70-80 \%$
3.	Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів (для визначення незбалансованої ліквідності)	$K_{\text{кд}} = \frac{K}{D} \times 100\%$ де K - видані кредити; D - залучені депозити.	Розкриває, наскільки видані кредити (КР) забезпечені всіма залученими депозитами (Д) (чи є незбалансована ліквідність)	$\leq 100 \%$
4	Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	$K_{\text{гл}} = \left[\frac{(A_{\text{вл}} + A_{\text{м}})}{Z_{\text{заг}}} \right] \times 100\%$ де $A_{\text{вл}}$ - високоліквідні активи; $A_{\text{м}}$ - майно, незавершені капітальні вкладення	Розкриває здатність банку погашати зобов'язання ($Z_{\text{заг}}$) високоліквідними активами ($A_{\text{вл}}$) та через продаж майна ($A_{\text{м}}$)	100 %

Джерело: систематизовано автором за матеріалами [14, с. 495]

Показники ліквідності банку звичайно встановлюються як відношення різних статей активів балансу до всієї суми чи до визначених статей пасивів, або навпаки, пасивів до активів. Л.В. Жердецька пропонує наступні показники до оцінки ліквідності банку (табл. 3).

Таблиця 3.

Система показників для оцінювання ліквідності банків

Показники	Порядок розрахунку	Характеристика
1. Показник миттєвої ліквідності	$\frac{\text{Високоліквідні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	Розраховується за даними балансу. Подібний до нормативу миттєвої ліквідності. Відображає стан ліквідності на короткострокову перспективу.
2. Співвідношення кредитів та депозитів	$\frac{\text{Кредити клієнтам}}{\text{Кошти клієнтів}}$	Розраховується за даними балансу. Дозволяє оцінити, яка частина кредитів фондується за рахунок депозитів, та, відповідно – інших джерел.
3. Співвідношення постійних активів до власного капіталу	$\frac{\text{ОЗ} + \text{НМА} + \text{К}}{\text{Власний капітал}}$ ОЗ – основні засоби; НМА – нематеріальні активи; К – вкладення в асоційовані та дочірні компанії	Розраховується за даними балансу. Характеризує, яка частка власного капіталу використовується для фондування постійних активів
4. Нормативи ліквідності	Співвідношення відповідних за строками активів та зобов'язань	Визначає достатність активів для виконання зобов'язань певного строку. Є об'єктом банківського регулювання.
5. Співвідношення грошових	$\frac{\text{ГП активів}}{\text{ГП зобов'язань}}$	Подібний до попереднього показника. Однак може розраховуватися для різних строків.

потоків відповідного строку t	ГП – грошовий потік.	Розраховується за даними стосовно грошових потоків, більш точні результати можна отримати при зважуванні грошових потоків на рівень ризиків.
6. Дисбаланси у фондуванні	Побудова матриці фондування	Розраховується за даними стосовно грошових потоків (більш точний метод) чи балансу. Дозволяє оцінити джерела фондування окремих активів банку.
7. Показник достатності ліквідного покриття	$\frac{HQLA}{Net\ outflow}$ <p>HQLA – ліквідні активи високої якості; Net outflow – чистий грошовий потік (30 днів).</p>	Показник розроблено Базельським комітетом з банківського нагляду у відповідь на кризу 2007 року. Грошові потоки та активи зважуються на ризик. Рекомендоване значення більше 100%.
8. Показник чистого стабільного фондування	$\frac{Назначений\ объем\ стабильных\ ресурсов}{Потребность\ в\ джерелах\ ресурсів}$	Подібний до показника (2), однак пропонується більш удосконалений підхід до розрахунку

Джерело: [5, с. 219]

Відповідно до Положення «Про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах», банки на постійній основі здійснюють оцінку ризику ліквідності. Для оцінки ризику ліквідності використовує такі інструменти моніторингу:

- аналіз дотримання нормативів ліквідності та норм обов'язкового резервування, установлених НБУ;
- GAP-аналіз, що відображає часову неузгодженість між вимогами та зобов'язаннями банку (як балансовими, так і позабалансовими) за контрактними або очікуваними строками погашення;
- аналіз концентрації зобов'язань банку за значимими групами контрагентів, інструментами/продуктами, а саме коефіцієнтів концентрації в загальних зобов'язаннях банку [4].

Регулювання ліквідності банків на макро- рівні передуює аналіз стану та чинників, що її зумовлюють. Головною метою регулювання ліквідності банківської системи є підтримка необхідного рівня ліквідності задля забезпечення стабільного функціонування банківської системи.

Результати проведення операцій НБУ з регулювання ліквідності банків представлено таблиці 4.

Таблиця 4.

Результати проведення операцій Національного банку України з регулювання ліквідності банків

Дата	Підтримання ліквідності	З мобілізації коштів банків
	Загальний обсяг наданих коштів, млн.грн.	Загальний обсяг залучених коштів, млн.грн.
2007 рік	2082,5	95427,0
2008 рік	163266,7	57058,0
2009 рік	12392,7	83752,0
2010 рік	579,3	242988,0
2011 рік	5227,8	165180,0
2012 рік	40446,2	16716,0
2013 рік	33581,3	270407,0
2014 рік	149890,7	1472737,0
2015 рік	61412,3	2849235,0
2016 рік	51265,3	2946856,0
2017 рік	41258,9	2667036,0
2018 рік	181172,8	2898928,0
2019 рік	102037,5	5074362,0
2020 рік*	76781,9	6058794,0
Усього	921395,9	24899476,0

*2020 рік – станом на 16.07.2020 р.

Джерело: розраховано автором за матеріалами [13]

Мобілізація надмірної ліквідності банків проводиться з використанням операцій рефінансування. В умовах значних коливань ліквідності банківської системи НБУ станом на 16.07.2020 року провів операції з рефінансування банків на суму 76781,9 млн грн., а також мобілізаційних операцій – відповідно на загальну суму 605879 млн. грн. Оперативно та гнучко реагуючи на зміну ситуації на грошово-кредитному ринку, НБУ

змінював свою чисту позицію із чистого дебітора на чистого кредитора. Розглядаючи питання ліквідності банківської системи, доречно звернути увагу на систему рефінансування, яка діє в Україні.

Склад та структуру операцій рефінансування НБУ банків за процентними ставками представлено у таблиці 5.

Таблиця 5.
Динаміка процентних ставок рефінансування банків НБУ за період 2007-2020* рр, %

Період	Облікова ставка	Види операцій рефінансування				
		Операції РЕПО	Кредити овернайт	Позички, які надані на тендері	Стабілізаційний кредит	Інші механізми
01.01.2007	8,5	16,8	71,9	4,9	1,5	4,9
01.01.2008	8,0	-	17,1	78,0	-	4,9
01.01.2009	12,0	13,6	54,1	9	0,9	22,4
01.01.2010	10,25	0,7	19,8	1,9	18,7	57,8
01.01.2011	7,75	2,1	3,5	8,7	20,2	65,5
01.01.2012	7,5	20,3	27,5	51,1	-	1,1
01.01.2013	6,5	31,3	25,6	40,0	3,1	-
01.01.2014	14,0	21,2	27,2	47,2	4,5	-
01.01.2015	19,5	0,3	54,2	35,4	-	10,1
01.01.2016	22,0	3,4	4,2	7,9	12,3	72,2
01.01.2017	14,5	2,3	66,5	17,5	-	13,7
01.01.2018	16,0	-	16,03	16,50	-	14,50
01.01.2019	13,5	-	19,7	17,5	-	-
01.05.2020	8,0	-	10,0	8,0	-	-

*станом на 19.07.2020 р. – облікова ставка складає 6,0 %

Джерело: розраховано автором за матеріалами [13]

Як свідчать дані таблиці 5, структура операцій рефінансування НБУ постійно змінюється в залежності від стану ліквідності банківської системи. Найбільш пікові періоди надання стабілізаційного кредиту спостерігаються у 2010 році (20,2 %) та 2015 році (12,3 %), що пов'язано зі збільшенням частки проблемних банків. Розглянувши систему рефінансування банків України, можна зробити висновки про провідну роль НБУ як суб'єкта рефінансування банків. НБУ встановлює зміст системи рефінансування банків (ієрархію, суб'єкти, об'єкти, механізми). Він виступає активним регулюючим ланцюгом банківської системи.

Під час криз банківської системи, НБУ завжди виступає головним кредитором банків. Його метою стає надання кредитів банкам, якщо вони знаходяться у критичних ситуаціях. Таким чином НБУ вирішує проблему стабілізації діяльності банківської системи. Сьогодні існує чимало проблем у вітчизняному банківському секторі, тому задля забезпечення сталого економічного розвитку в Україні необхідне формування ефективної системи рефінансування. Цього можливо досягти за рахунок розширення переліку неринкових активів, що здатні виступати в якості застави при рефінансуванні (портфель кредитів малого та середнього бізнесу, основні засоби банків, портфелі споживчих кредитів), за рахунок створення в НБУ адекватної системи ризик-менеджменту, спрямовану на мінімізацію ризиків при рефінансуванні банків [15, с. 276]

Наступний інструмент, який використовує НБУ для підтримки ліквідності банків – це нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів. При збільшенні норми банкам потрібно шукати додаткові гроші для того, щоб залишатися фінансово стійкими. Ці гроші вони можуть взяти у НБУ чи можуть випустити акції. Наслідком цього буде зниження ліквідності, адже частина грошей піде на резервування, тобто залишиться менше грошей, щоб погасити теперішню заборгованість.

Даний інструмент регламентується положенням «Про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні», затверджене постановою Правлінням НБУ від 11.12.2014 № 806 [16]. Динаміка нормативів обов'язкового резервування представлена у таблиці 6.

Таблиця 6.

Нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів, %

Період дії	Нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів, %								
	за строковими депозитами нефінансових корпорацій та домашніх господарств			за коштами на поточних рахунках та депозитами на вимогу нефінансових корпорацій та домашніх господарств			за коштами, залученими іншими депозитними корпораціями від інших депозитних корпорацій- нерезидентів та інших фінансових корпорацій- нерезидентів		
	у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті	в іноземній валюті (крім російських рублів)	у російських рублях
		коротко- строкові	довго- строкові		нефінан- сові корпорації	домашні господар- ства			
01.07. 2013-29.09. 2013	0	10	5	0	10	15	0	5	0
19.08. 2014-30.12. 2014	0	10	7	0	10	15	0	5	0
30.09. 2013-18.08. 2014	0	10	7	0	10	15	0	5	5
	за строковими депозитами			за коштами на поточних рахунках та депозитами на вимогу					
з 31.12. 2014-01.01. 2018	3			6,5					
13.03. 2020	за коштами на поточних рахунках та депозитами в національній валюті			за коштами на поточних рахунках та депозитами в іноземній валюті					
	0			10,0					

Джерело: складено автором за матеріалами [13]

Норма обов'язкового резервування визначається диверсифіковано в залежності від валюти, строку та суб'єктів депозитних відносин.

Як видно з таблиці 7 в період з 2013-2019 рр. норма за строковими депозитами та за коштами на вимогу знизилася. З 13.03.2020 р. діють наступні нормативи обов'язкового резервування: за коштами вкладів юридичних і фізичних осіб у національній валюті – 0 %; за коштами на поточних рахунках та депозитами в іноземній валюті – 10,0 %.

Обов'язковому резервуванню підлягають усі залучені банком кошти, за винятком кредитів, залучених від банків-резидентів, коштів, залучених міжнародних фінансових організацій, а також коштів, залучених на умовах субординованого боргу. Зниження норми обов'язкового резервування призводить до збільшення здатності банків кредитувати своїх клієнтів. Отже, до стимулювання грошової маси в економіці країни.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Запроваджені в Україні нормативи ліквідності LCR та NSFR значним чином сприяють наближенню вітчизняного банківського регулювання та нагляду до європейських стандартів, а також забезпечує фінансову стабільність банків.

Національний банк України як регулятор банківської системи, з метою підтримки ліквідності банків, повинен на постійній основі вирішувати наступні завдання: здійснювати контроль правильності визначення та адекватної політики щодо підтримки ліквідності; виявляти оперативні негативні зміни у ліквідній позиції банків та завчасно вживати заходів щодо їх усунення; встановлювати ліміти та параметри коефіцієнтів, що аналізують ліквідність; ставитись неупереджено до всіх банків та визначати їхню ліквідність відповідно до загальновизнаних міжнародних принципів; розробляти методичні рекомендації та нормативно-правові акти щодо організації процесу управління ліквідністю банків; визначати чіткі критерії, яким повинні відповідати банки, що мають на меті отримання кредитів рефінансування для підтримки їхньої ліквідності; впроваджувати якісні і кількісні оцінки системи управління ліквідністю банків; підтримувати ліквідність грошового ринку.

Список використаних джерел.

1. Бортніков Г.П., Любич О.О. Гармонізація механізму управління ризиками банків із міжнародними стандартами. *Фінанси України*. 2017. № 3. С. 72-85.
2. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Інструкція, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення 18.07.2020).
3. Про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи. Положення, затверджена Постановою Правління Національного банку України від № 615 від 17.09.2015 року № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text> (дата звернення 18.07.2020).
4. Про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах. Положення, схвалено постановою Правління Національного банку України від 11 липня 2018 року № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> (дата звернення 18.07.2020).
5. Жердецька Л.В. Трансформація підходів до оцінки та регулювання ризику ліквідності банків. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. Вип. 3 (03). С.217-222.
6. Еркес О., Гордієнко Т. Нові нормативи ліквідності в системі ризик-орієнтованого нагляду за діяльністю банків України. *Економіка і суспільство*. 2019. Вип. 20. С. 635-642. 2018. Вип. 2 (130). С. 57-62.
7. Грудзевич У.Я. Проблеми та перспективи впровадження вимог «Базель III» при визначенні ліквідності банків України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наукових праць*. 2018. Вип. 2 (130). С. 57-62.
8. Костюченко Т.І. Ліквідність комерційного банку: управління та регулювання. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2013. №2. С. 86-92.
9. Христофорова О.Ф., Мінасян М.Т. Ліквідність банківської системи та практичні аспекти її забезпечення в сучасних умовах України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 36. 2019. С. 109-114.
10. Швець Н. Управління ризиком ліквідності в банківських установах України. *Світ фінансів*. 2010. № 3. С. 31-38.
11. Серпенінова Ю.С. Розвиток державного регулювання ліквідності банків. *Вісник ШНАУ. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2009. №8 (37). С. 110-113.
12. Методика розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), затверджена Постановою Правління Національного банку України від 24.12.2019 № 1001-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1001500-19#n11> (дата звернення 19.07.2020).
13. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> (дата звернення 19.07.2020).
14. Зверяков, М. І., Коваленко В.В., Сергєєва О.С. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник. К. : «Центр учбової літератури». 2016. 520 с.
15. Коваленко В. В., Ткаченко Д.О. Операції рефінансування у забезпеченні ліквідності банків України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 3 (08). С. 275-278.
16. Про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні: Положення, затверджене постановою Правління НБУ від 11.12.2014 № 806. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14> (дата звернення 19.07.2020).

References.

1. Bortnikov, G.P. and Lyubich, O.O. (2017), "Harmonization of the risk management mechanism of banks with international standards", *Finansy Ukrainy*, no. 3, pp. 72-85.
2. Natsional'nyy bank Ukrayiny (2001), "On the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (Accessed 18 July 2020).
3. Natsional'nyy bank Ukrayiny (2015), "On the application by the National Bank of Ukraine of standard instruments for regulating the liquidity of the banking system", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text> (Accessed 18 July 2020).
4. Natsional'nyy bank Ukrayiny (2018), "On the organization of the risk management system in banks of Ukraine and banking groups", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> (Accessed 18 July 2020).
5. Zherdetskaya, L.V. (2016), "Transformation of approaches to assessing and managing bank liquidity risk", *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*, vol. 3, no. 03, pp. 217-222.
6. Erkes, O. and Gordienko, T. (2019), "New liquidity standards in the system of risk-oriented supervision of banks in Ukraine", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 20, pp. 635-642.
7. Grudzevich, U.Ya. (2018), "Problems and prospects of implementation of Basel III requirements in determining the liquidity of Ukrainian banks", *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny: zb. naukovykh prats'*, vol. 2, no. 130, pp. 57-62.
8. Kostyuchenko, T.I. (2013), "Liquidity of a commercial bank: management and regulation", *Naukovyy visnyk: Finansy, banky, investytsiyi*, no.2, pp. 86-92.

9. Hristoforova, O.F. and Minasyan, M.T. (2019), "Liquidity of the banking system and practical aspects of its provision in modern conditions of Ukraine", *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 36, pp. 109-114.
10. Shvets, N. (2010), "Liquidity risk management in banking institutions of Ukraine", *Svit finansiv*, vol. 3, pp. 31-38.
11. Serpeninova, Y.S. (2009), "Development of state regulation of banks' liquidity", *Visnyk SNAU. Seriya «Ekonomika i menedzhment»*, vol.8, no. 37, pp. 110-113.
12. Natsional'nyy bank Ukrayiny (2018), "Method of calculating the ratio of net stable financing (NSFR)", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1001500-19#n11> (Accessed 19 July 2020).
13. Official site of the National Bank of Ukraine (2020), available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> (Accessed 19 July 2020).
14. Zveryakov, M.I. Kovalenko, V.V. and Sergeeva, O.S. (2016), *Upravlinnya finansovoyu stiykistyu bankiv* [Management of financial stability of banks], "Tsentr uchbovoyi literatury", Kyiv, Ukraine.
15. Kovalenko, V.V. and Tkachenko, D.O. (2017), "Refinancing operations to ensure the liquidity of Ukrainian banks", *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*, vol. 3, no. 08, pp. 275-278.
16. Natsional'nyy bank Ukrayiny (2014), "On the procedure for formation and storage of required reserves by banks of Ukraine and branches of foreign banks in Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14> (Accessed 19 July 2020).

Стаття надійшла до редакції 20.07.2020 р.